

Nepietiekams finansējums un neatkarības riski — galvenie šķēršļi sabiedrisko mediju stiprināšanai (ar foto)

Publicēts: 05.10.2023.

Vienots sabiedriskais medijs

Lai palielinātu auditorijas uzticību sabiedriskajiem medijiem, tiem jāklūst galvastesu kvalitatīvākiem par citiem avotiem - tā secināts sabiedrisko mediju jomas konferencē “Latvijas sabiedriskie mediji un sabiedrība 2023: ieklausīties, ieraudzīt, izprast”. Vienlaikus mediju eksperti uzsvēra, ka kvalitātes stiprināšana nav iespējama bez būtiska finansējuma pieauguma.

Konferences ietvaros notikušajās diskusijās mediju pārstāvji, eksperti un jaunās koalīcijas politiķi sprieda par sabiedrisko mediju stiprināšanas iespējām. Tika izvērtēti arī sabiedrisko mediju ombuda pētījuma rezultāti par to, kā sabiedrība raugās uz mediju profesionālās ētikas jautājumiem un savām iespējām tos ietekmēt.

Sabiedrisko mediju stiprināšanai vitāli nepieciešama iespēja plānot ilgtermiņā

Uz žurnālista Jāņa Dombura diskusiju “Valsts politika sabiedrisko mediju attīstības jautājumos — vai jaunā koalīcija nesīs izšķirošas pārmaiņas to stiprināšanai?” bija aicināti trīs jaunās koalīcijas pārstāvji — finanšu ministrs Arvils Ašeradens (JV), kultūras ministre Agnese Logina (P) un Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas pārstāvis Augusts Brigmanis (ZZS), kā arī sabiedrisko mediju vadība.

Kā norādīja Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (SEPLP) priekšsēdētājs Jānis Siksnis, akūtākā problēma šobrīd ir resursu trūkums, jo Latvija ir viena no Eiropas Savienības (ES) valstīm ar vismazāko finansējumu sabiedrisko mediju jomā.

kompleksas problēmas — ne tikai ārējos draudus, bet arī iekšējās attīstības jautājumus.” Vienlaikus, komentējot citu ES valstu praksi sabiedrisko mediju finansējumam novirzīt daļu no IKP, viņš teica, ka likumdevējs nevar noteikt konkrētus finansējuma procentus kādai nozarei, kā vienīgo izņēmumu minot aizsardzības jomu.

Komentējot finansējuma problemātiku, J. Siksnis norādīja, ka galvenais sabiedrisko mediju attīstību bremsējošais faktors ir nenoteiktība un nespēja veidot ilgtermiņa plānus, jo līdzšinējais modelis noteica piešķiramā finansējuma pārskatīšanu katru gadu, kamēr šībrīža vienošanās vieš lielākas cerības, jo paredz, ka termiņš tiktu pagarināts līdz trim gadiem.

Una Klapkalne, “Latvijas Radio” valdes priekšsēdētāja, uzsvēra, ka sabiedriskie mediji ir ļoti būtiski pašreizējā drošības situācijā. Un ļoti svarīgi ir izveidot neatkarīgu finansējuma modeli, kas ļautu medijiem pašiem izlemt, cik resursu un kam novirzīt. Portāla LSM.lv galvenā redaktore Marta Cerava, savukārt, uzsvēra, ka digitālajam sabiedriskajam medijam finansējums primāri nepieciešams tieši cilvēkresursiem — profesionāļiem, kas prot strādāt digitālajā vidē, un programmētājiem, bez kuriem nav iespējama konkurence ar komercmedijiem. Viņa arī atzīmēja, ka sabiedriskos medijus vajadzēja apvienot “jau vakar”, un atzina - kad ir krīzes, cilvēki vēršas pie portāla LSM.LV un tas var būt arī tirgus līderis. Taču, “ja tā kustība notiks tik lēni kā šobrīd, tad mēs jau tagad atpaliekam”. “Ir jādod milzīgs ieguldījums mūsu digitālajā attīstībā, lai mēs vispār saglabātu esošās pozīcijas,” uzsvēra Marta Cerava.

Dažādās institūcijās jau teju 30 gadus spriests par sabiedrisko mediju apvienošanu — arī šis apstāklis gadu garumā radījis papildu nenoteiktību un apgrūtinājis lēmumu pieņemšanu. Diskusijas laikā gan politiķi, gan mediju pārstāvji bija vienisprātis, ka apvienošana ir nepieciešama.

Sabiedriskais medijs vērtējams pēc pienesuma sabiedrībai

“Latvijas Televīzijas” valdes priekšsēdētājs Ivars Priede vērsa uzmanību, ka jaunās valdības deklarācijā ir minēta ekonomiski pamatota sabiedrisko mediju apvienošana, tomēr nefigurē sabiedrisko mediju pienesums sabiedrībai: “Ir jāsakatās uz sabiedriskā labuma indikatoriem — sabiedriskais medijs nav ekonomiska vienība, kas ģenerē tikai uz naudas plūsmu veidotas aktivitātes, bet primāri nodrošina dažādas sabiedrībai svarīgas funkcijas valstī.”

Diskusijā iesaistījās arī politoloģe Iveta Reinholde, kas piekrita, ka sabiedrisko medijus nevar vērtēt pēc kapitālsabiedrību rādītājiem, jo būtiskākā to loma ir sabiedriskās drošības veicināšana.

Diskusijas laikā bijusī Satversmes tiesas vadītāja Sanita Osipova klātesošajiem atgādināja, ka publiskie mediji ir vienīgā iespēja, kā tauta var savā starpā sarunāties, savukārt, mazinot sabiedrisko mediju neatkarību, tai skaitā, neļaujot tiem plānot ilgtermiņā, notiek demokrātijas drupināšana.

Konference “Latvijas sabiedriskie mediji un sabiedrība 2023: ieklausīties, ieraudzīt, izprast” ir viena no nozīmīgākajām konferencēm sabiedrisko mediju jomā Latvijā. To ik gadu organizē Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome un sabiedrisko mediju ombuds sadarbībā ar Latvijas Televīziju, Latvijas Radio un portālu LSM.LV.

SEPLP publicitātes foto: Edmunds Brencis

